

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Szerkesztői iroda:
Nagyenyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hová
lap szellemi részét illető
közlemények küldendők

Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők.
Kéziratok nem adatkat vissza.

Előfizetési feltételek:
helyben hához hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt,
félre . . . 2 frt,
negyedévre 1 frt.

Hirdetmények díja:
3 hasábos petit sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.

Nyilttér sora 15 kr.

A r. k. statusgyűlés Gyulafehérvártt.

A máskor napokig s a tagok teljes kifárasztásáig tartó statusgyűlés 10-én kezdődött s 11-én délben véget ért. Szinte csodálkozunk, hogy így történt; pedig fontos tárgy elég volt s az érdekesség is élelken nyilvánult ugy a felszólalásokban, mint a megjelentek — 80-ra menő számában. Ezek között különösen kiemelhetjük b. Jósika Lajos és Bélydy Gergely v. b. t. tanácsosokat, — Lukács Béla közleked. ministeriumi államtitkárt, — Obersehall Adolf kir. táblai elnököt, Pócsa József főispánt, — Györfi Gyula orsz. képviselőt, — dr. Groisz Gusztáv, — dr. Szamosi J., dr. Finály Henrik egyetemi tanárokat, Züllich Istvánt s a közélet számos jelesét az egyházmegye minden részéből. Mielőtt a gyűlés megkezdődött volna — püspök ő Nmltsza szokás szerint misét mondott az ősi székesegyházban fényes segédlettel. A gyűlés jegyzőivé a régi jelesek: Veszely Károly és dr. Finály Henrik választottak; előadó a 15-ös bizottság jegyzője: dr. Mohay Sándor volt.

A püspök szép megnyitói beszéde után XIII. Leo pápa ő szentségéhez hódoló és üdvözlő sürgöny küldetett. Ezután kezdetét vette az igazgató tanács jelentése felett a tárgyalás, a 15-ös bizottság véleményével együtt. A fontosabbak és érdekesebbek közül megemlíthetjük, hogy az uradalom általában kihajtják a befektetett tőke 5% kamáját, sőt pl. a kolozsmonostori uradalom még többet is jövedelmez. Nem ugy a „jegenyei fürdő“, melyet a kolozsvári és a vidéki közönség nem pártol értéke szerint s így a statusnak 80.000 frt kiadása megfelelő jövedelmét nem hoz.

Sok és élénk vitát keltett az uradalmi igazgatói állás szervezése 3000 frt fizetés, szabad lakás és vasuti jegy díjazása. A gyűlés azonban megköveteli, hogy 5000 frt cautiót tegyen le, mit tekintve a nagy anyagi felelősséget, — helyes is volt meghatározni.

A gazdag és élénk püspöki ebéd után, melyen a kitünő főpap valóban ékes szavakkal emelt poharat felséges királyunkra, — tovább folyt a gyűlés, mely alkalommal kimondatott, hogy az uradalmi igazgató 1—3 évi próba idő után alkalmaztassék és szolgálatképtelenség, hivatali mulasztás eseteit kivéve, azonban félelmi előleges felmondással csak azon esetben mozdíthatassék el, midőn gazdasági rendszer-változás áll be, vagy az urad.

birtokok eladatnak. Meg lett határozva továbbá a többi urad. tisztviselőik illetménye s azon közben 3 egyházi és 5 világi igazgató tanácsosi állomásra folyt a szavazás, — melynek eredménye másnap lett kihirdetve. E szerint 62 szavazatból legtöbbet nyertek: dr. Eltes Károly és Fábian Sándor canonokok, Veszely Károly ez. prépost-plébános, Pócsa József, gróf Eszterházy János, Bélydy Gergely, br. Jósika Samu és Dongó Albert.

Okt. 11-én a jegyzőkönyv hitelesített, kiegészítve — Török Bertalan indítványára azon hódoló beszéddel, mely mellett püspök ő Nmltsága a cath. status és clerus köldöttségét ő Felsége színe elé vezette, valamint ő Felsége válasza, melyben az erdélyi róm. kath. statut ősi intézménynek jelzé.

Az iskolai ügyeknél a gyulafehérvári gimnázium czélszerű átalakítása az igazg. tanács figyelmébe ajánlatott. Az erdélyi részeken összesen 9 gimnáziumot tart fenn a status, melyekbe 1445 tanuló jár. Ezek közül a brassói gimnáziumnak ujra építése elkerülhetetlen lévén, — erre 40.000 frt állami segély, — a magyarországi cath. alapokból szintén 40.000 frt kölcsön, — és 8000 frt évi állandó segély kéretik.

A tanári nyugdíj-alap tárgyalásánál kimondatott, hogy a pap-tanárok is 30 évi szolgálat után egész nyugdíjat fognak élvezni az esetre is, habár az egyházi pályán még alkalmaztatnának. Általán a nyugdíj-szabályzat hosszú vitára adott okot, főleg az özvegyek igényeire való tekintettel, végül azonban kielégítő megoldással.

Erdemes felemlíteni, hogy a kath. finöveldében 300 tanuló, — a nagyszobeni „Teréz árvaházban“ 112 árva fiú és leány nyer teljes ellátást. Püspök ő Nmltsza népnevelési czélokra 10,690 frtot adományozott saját jövedelmeiből. A statusgyűlés lelkesen megjelente az áldozatkész főpapot s jegyzőkönyvi köszönetet szavazott.

Miután bejelentették, hogy az igazgató tanács alelnökévé szavazattöbbséggel Züllich István választott dr. Groisz Gusztáv ellenében, — püspök ő Nmltsga a tárgysorozat befejeztével igen szíves szavakkal köszönte meg a tagok buzgalmat, — s miután Gál János ny. curiai bíró, korára való tekintettel — valóban ékes beszédben váaszolt, — a püspöki áldás fogadása után a gyűlés lelkes éljenzések közben elszlott.

A gyűlés e szép lefolyását az elnöklő püspök tapintatosságán kívül nagyban elősegítette az igazgató-tanács, különösen előadójának: Bíró Béla kanonoknak buzgósága, melyet az ügyek vitelében, rendezésében s különösen a jövedelmek gyarapításában eljártak, — valamint helyes intézmények bizonyult a 15-ös bizottság is, melynek az igazgató-tanács munkálataira nézve tett észrevételei és javaslatai lényegesen könnyítették a tárgyalást.

A megyei bizottság közgyűlése okt. 15-én.

Baj, valóban nagy baj, hogy a nagydörmő olvasó közönség hamarabb nem értesülhetett arról a ritka jelenségről, hogy ezen megyei közgyűlés tárgysorozatát nem a főjegyző egy maga pergette le, minden hozzászólás nélkül déli 1 óráig. Lapunk kicsi, — iródeák kevés, gyorai-írók nincsen s a szedők kétségbe vannak esve, gyorsabban délután egy félvet ki kell szedniök. Ezek miatt ime egy hét multán adhatjuk csak tudára mindenkinek, a kiket illet, — hogy eleven közgyűlései temperatummal, tehat nem szokott módon folyt le a szombati markhalia, melynek csak délután lett vége. — Leírom egy kicsikét, hátha kedvet kapnak a t. bizottsági tagok jövőre berándulni, órálni, interpellálni, indítványozni s közbe még időt vennének, hogy egy-egy cseppecskét tárgyaljanak is okosan, alaposan, bölcsen, élénken, de furia és erősebb fulánk nélkül, ugy a mint most, — a mi kezdetnek elég jó kezdet volt. Pedig oly szörnyűséges őszi hideg, esős időben, — pusztult vetések aratása után és rothadó szőlők szürtelése előtt ki mert volna effőlere számítani? Avagy talán épen ennek daczára, — mások szerint épen ennek következtében volt ez a kis elevenség? Nem tudom, de így volt s ezt először ismételnem nem bírom.

Lehet, hogy ezt a kis elevenséget megsejtette és ohajtotta látni a mlgos főispán ur is, hogy egyszerű csak itt termelt a görgényi medvevadászatról, helyt állva ott is, itt is. No még azt is láthatta, hogy a közgyűlési attilák szaporodnak, egyet Kemény Géza b. hord, — a másikat a főjegyző vette fel. Még Zsák Józsefnek is van egy kékes attilája, de ő nem jött el. Miért? kár volt, hármán lettek volna s jövrre, hogy páros számmal legyenek, megfoghatták volna Tóth Miklós árvaszéki elnököt, — ugy is mind igéri a világnak ezt a kis elevenséget! — visszaterünk ebben a tekintetben a multhoz.

De ime: jön a két huszár (bizony már nem lóra való az istenadák, hanem egy veterán-asylumba). — utának a meghívó köldöttség kíséretében feltűnik a mlgos főispán ur daliás alakja, — a még feltűnő gyengén telt terem minden sarkából éljenzés fogadja s miután pár jelentős, udvarias szóval üdvözlőle volna a gyűlést, a szót Csató alispánnak engedti át. Ékes oratio volt ez. Elmondva, hogy láttuk a koronás magyar királyt az ősi fejedelmi városban, sőt hallottuk is, oly fejedelmi választ adva a törvényhatóságok üdvözlésére, — mely méltó, hogy bejárja, becsengje az országot.

TÁRCZA.

A nagyenyedi ref. templom története

a 16-, 17- és 18-ik században.
(Folytatás.)

Ily viszonyok között anyagi szükségéi fedezhetése végett, kénytelen volt az egyház előjárósága a hívek önkéntes áldozatkészségéhez folyamodni igen gyakran s az elégséges jövedelem hiányt ez után pótolni.

Ezen viszonyokban leli magyarázatát az a fásztó küzdelem, melyet az enyedi ref. egyház közönsége, az egész 17- és 18-ik századon keresztül folytatott azért, hogy templomát a szükségnek és a haladó kor követelményeinek megfelelő állapotban tarthassa fenn.

Ez érdeken legnagyobb erőfeszítést talán mégis a vészes harczi riadalmak lármája között haldokló 18-ik század utolsó éveiben fejtett ki.

De mielőtt a templomnak ezen években véghez ment átalakítása ismertetésére térnék át, előbb szólni fogok azon papokról, kik a 18-ik század folytán az enyedi ref. templom szószékönek szónokai voltak s ennek igen szép hírnevet szereztek. Ezt is megelőzőleg lássuk, hogy az enyedi lelkészek, ama században minő javadalmazást élveztek.

Papok fizetése a 18-ik században.

I. Püspök pap fizetése:

1. A Bethlen-főiskola pénztárából évenként 300 m. forint.

2. Az enyedi határon fekvő m. e. 20 kath. hold kanonika porczio haszon élvezete.

3. Szállás.

Ehez járult igen természetesen a rendes püspöki javadalmazás.

II. Az első vagy nagy pap fizetése.

1. Felenyeden három jobbágy szolgálata.*)

2. A Bethlen-főiskola felenyed-muzsinai erdőségeiből hetenként egy szekér fa, mennyit csak fel lehetett rakni s az erdő széléig ki lehetett vontatni, innen aztán hazáig szállíthatta két szekér is. A fájárulek kiszolgáltatása, még a 18-ik század folytán, kölcsönös megegyezés alapján oly módon szabályoztatott, hogy a nagy pap 18 □ öl (hosszu öl) első osztályú fát kapott évenként.

3. A dézsma-negyed és negyvened $\frac{2}{3}$ da az enyedi határról. Az $\frac{1}{3}$ dat a luth. pap élvezte.

Az egész dézsma negyed és negyvened egy 1847 ben véghez vitt becslés szerint 20,000 r. forint tőke értéknek felelt meg.

4. Az 1000 m. forint Bethlenianum legatum kamata s e mellett még 6 forint, összesen 66 m. forint készpénz.

5. Két darab szőlővel s a gyümölcsösökkel együtt az enyedi határon fekvő m. e. 20 kath. hold kanonika porczio haszon élvezete.

*) A három közül kettő egész, a harmadik csak fél külső telkes jobbágy volt. A három összesen 29 kath. hold és 1046 □-öl területű belső és külső fekvőséget bírt. Enyed vidékén 1848-ig 1200 □-öl területtel számították a holdat. Ilyen számítás mellett adta ki a közel 30 kath. hold fekvőség a 16 holdas két egész és egy fél jobbágy telket. A jobbágyok szolgálata nagyobb részben a főiskola felenyedi erdőségeiből járó fájáruadóság beszállítására használtatott fel.

6. A Szentkirály-utczában fekvő egy értékes major telek haszonélvezete.

7. Egy polgári nyil és faosztás idején pár illeték fa a várostól.

8. A stóla feleréze.

9. Szállás.

III. A második pap fizetése.

1. 300 m. forint készpénz az egyház közpénztárából.

2. 160 „Kurta veder“ (8 kupás) bor. Az egyháztagok fizették birtokarány szerint.

3. Az első papával egyenlő területű és értékű kanonika porczio haszonélvezete.

4. Az első papával egyenlő értékű major-telek haszonélvezete.

5. Egy polgári nyil és faosztás idején pár illeték fa a várostól.

6. A stóla másik felerése.

7. Szállás.

Az első és második rendes papi díj levelek összehasonlításából világosan kitűnik, hogy a papi fizetések között nagy volt a különbség. Mig az első pap ugyszólván kis földesur volt s évi jövedelméből tisztességesen megélhetett, addig a 2-ik pap abból magát és családját csak szűkösen tarthatta fenn s hogy az enyedi egyház a esekélynek mondható 2-ik papi fizetés mellett is folyton a legkitünőbb ifju papjelöltek közül válogathatta papjait, azért történeteket, mert a papi pályára készült ifjúba nemzedék az enyedi templom szószékét iskolának tekintette, melyen magát szónokká, tanult pappá képezthette ki s ez alapon az erdélyi ref. statusban előrehaladására bizton számíthatott.

e mennek. Mind ezek a gyenge, vagy ártalmas atherin : szájvízek vagy aból összeállított készit az aczelt is elpusztítják. dr. Popp-fele Anathegy a közönség, melynek készítmények minden llanak, más szereket is

R*)

a uton is felszólítom isérésére, ellenkező eset felhajtani.

Korbuly Bálint.

llal felelősséget a Szerk.

ztóság:

AROLY
RÖK BERTALAN
L JÁNOS

ményi kivonat.

amint telekkönyvi hatóság i Patitia Rubin vegrehajta- Jakos vegrehajtást szenvedő iránti vegrehajtási ügyében en a bervei 86. sz. tjkben sen 2523 frt beesárban sz őlt ingatlan az 1887. évi órakor bervei községváhá- megállapított kikialtási áron

az ingatlanok beesárának LX t-cz 42 §-ában jelzett ember hó 1-én 3333. szám ik §-ában kijelölt óradék- tenni, avagy az 1881. évi előleges elhelyezéséről kitatni.

amint telekkönyvi hatóságot l.

igazolja

Dobolyi Ferenc
kiadó.

nyitás!

demü közönségnek
Habermán János
s tulajdonát képező

ÁLLODA

jonnan berendezve,
egnyitottam.

adagokban is) iz-
asztali borok ju-

báim olesó árban
demü közönségnek.

s és olesó kiszol-
nség becses bizal-

ve maradtam

október 7-én

JOZSEF, vendéglős.

ELEBEN.)

harangfelszere-
eges javításokat

elésünkre 1884.

almat nyertünk,

mind a mellett,

linek, oly könnyű

geröltetés nélkül

m időznek elő.

állványon függő

yon elhelyezet-

a legjobban ké-

en Kovács, la-
hévéréinket.

entve.

Medgyes Bálint, — kinek pedig szintén ott kellett volna lenni a lelkes királyi fogadásánál az ő szép aranyos ruhájában, — azzal kívánta kárpóttatni magát is, meg a többi is, kik közvetlenül nem hallhatták az erős, érczes hangon mondott fejedelmi szavakat, — hogy indítványba hozta: nyomassuk ki a magyar király beszédét s hirdes- sük ki a Maros, Ompoly, Küküllő és Székás térein, az arany hegyek között s az oly barátságos szárazvám mentén, hogy hogyan szolt a Király az ő hűbehez! — Lelkeses- sél fogadtuk és el is fogadtuk az indítványt.

Nó most felállott a főjegyző is, ujonat új attilában s elmondá, hogy 58.800 frt kellett eddig a megyei tisztviselőknél fizetésre, quartélyra, fára, papírosra stb. ennyi kell ezután is. — Megadtuk. — De ezzel bele jöttünk az adakozásba, megszavaztuk mindent, a mit csak kértek a betegpótlási, a nyugdíj, s az a brudányai építési alpra. 4% rovatalt fognak fizetni, mint eddig s hogy kik fognak erre legtöbb garast adni, — mindjárt kintt a virilis névsor felolvasásánál, melynél csak azt jegyzem meg, hogy a négy első legtöbb adót fizető ésszel, tehet- séggel és szorgalommal maga szerezte meg dus jövedel- meit, — apjukról bizony aligha örökeltek valami sokat. Lőnhart püspök 7990 frtot, Váncsa érsek 3595 frtot, Kovrig Tivadar, kinek csak akkor halljuk hírét, ha ada- kozik, vagy új testamentumot csinál 3326 frtot, Glück Mór (pedig kiházosította fiait s 200000 frttal könnyítette meg magát leánya férjhezmenetkor) 2986 frtot fizetnek, Gróf Teleky Károly csak 210 frttal licitálja tul Jónás Adolfit, ki 2726 frtot fizet, 111-el kevesebbet, mint báró Bánffy Jenő, — a nagy sparneister; de utána mindjárt a krak- kói Bürger jön 2295 frttal. Szóval nagy a verseny az adózási plus körül s én egy cseppet sem bánom ezt, ha a régiek mind megtartják a magukét s az újak nem a régiek rovására, vagy épen a régiek elenyészése folyán emelkednek az első 14 közé, ennyien fizetnek ugyanis most 1000 frton felüli adót. A főjegyző tovább beszél. Elmondja, hogy nagyon sokan haltak meg ez évben. — Mindenkinek a doktorokra néz s ráhagyja, hogy bizony el kell őket sajnálni a jegyzőkönyvben is. — a kinek helyét pedig be kell tölteni választás útján, — hát adjunk erre alkalmat november 28-án: hogy pedig a dolog jó rendben menjen, ügyeljenek a választási elnökök, t. i. Timár K. Veszló K., Juchó F., Racz F. és Vlása Ilyés, kik — meg a világ s a föld van — folyton csak ezt cselekedték.

Az elhaltak feletti fájdalmas hangot egy kesernyös hang váltja fel. A belügyminister nem akar engedni a nyugdíjszabályzat kérdésében a vármegyének. Hiába rág- tuk elébe az 1886: XXI. és 1885: XI. törvényezikket, — hiába vertük mellünk, hogy csak a vármegyei ember az igazi tisztviselő s ime mégis az államiakkal szem- ben róják, terhelik és üdvözítik őket saját kontójukra. Hol itt az igazság? de hol a méltanyosság s legkülön- sebben: hol a törvényesség? Nem tudom, ha e pillanat- ban képviselőválasztás van, — megmarad-e Kemény Endre, Zeyk Dani, Dárday stb., kik ilyen kormányt pár- tolnak! Mamelukok! Igy és ezeket gondolva, másokat meg elmondva, szépen — módosítottuk a §§-kat, — de legalább megmondtuk tisztán és őszintén véleményünket, hogy hallja meg a kormány! Igy csinálta Kovács Gyula is épen, otthon van a képviselőkben, tőlünk tanulta, meg az alispántól, — mi meg másoktól ezt a jó ma- gyar szokást.

Ezalatt a terem megtelt annyira, hogy a Thonet székek nem maradtak üresen. Az asztal végén, hol az arvaszéki elnök s a tisztí főügyész prezeidáltak, — a fő- szolgabírák és a polgármesterek csinálták a hangulatot s ponderáltak a szavazásnál, mely ezuttal mindenféle alak- jában ki lett próbálva. Volt névszerinti szavazás, volt felállással való és titkos szavazás, — nem is kellett kérni, — ment az magától.

„Lassan járj, tovább érsz”, — ezt a jó régi köz- mondást tartotta bizonyára szemelőtt a megyei kórház bizottsága, midőn hosszu várakozás, többszöri nógatás és — korunk dívatja szerint — néhány enquet után évek múlva beadta tervezetét és költségvetését a megyei kór- ház nyilvánossá tételéről. Szegény dr. Boz! de eljárt féltette is az idő! Világosan emlékezem, hogy csinos kar-

esu termete és szép barna haja volt, — midőn hozzáke- zett ehhez a szabályzathoz, s mire véglegesen kimérte, ki fundálta és egybeállította, — haja megszükrült, elegans termete megsoványkozott; — de azért övé a dicsőség, hogy a mi a kórházban van, — a saját cellulostokjával ki- mért ágyfától kezdve a legújabb „házi rendig”, — azt mind ő szelte ki. A gyűlés annyira megbízott benne, hogy miután az állandó választmány mindent jónak talált, — ő is approbálta ellentmondás nélkül az összes javaslatokat, — persze, mert pénzt nem kértek érte.

Csoda valami, hogy belügyminister mindenben talál gáncsolni valót, amit a nemes vármegye bőlesen kikál- kulál. Ime mindenki tudja, hogy ott a zalathnai uton, a metesdi fogadó körül a lopások, sőt az emberek meg- süttögetése is elő fordul. Illó volt tehát egy apró szobáskákból tervezett, — a megboldogult vállalkozó által azonban elég gyorsan épített épületet emelni egy csendő 5rs részére, mely ott rőndet tartson. A sem szenved kétséget, hogy az építési költséget fizessék meg azok a községek, melyek- nek erőssen javára válik ez a jó rőnd; — az övék lesz majd az egész ház is, meg a házbér is. Nó, hát a vár- megye is így találta jónak, — a községek azonban ros- znak vélték s oly keservesen megfellebbezték, hogy a mi- nister kisütvén, miszerint a rovatalt feletti határozat nem volt a községeknek előlegesen kihirdetve, — azt hatályon kívül helyezte. Ugy? de hát akkor miért tethet először helyben hagyni azt a határozatot? — mondtuk mi s meg is írjuk ám ezt szaporán, mert különben oda a jó rőnd.

Mindaddig nem szolt bele senki ezekbe a keserves dolgokba: ámde jött a választás. Lesz most elevevőg, gondoltuk. Nem a; — hanem mivel dr. Kovács Ödön elkésett, s absens volt, midőn a diszes kandidáló bizottság proponált tagjai sorát felolvasta a főispán ur, — hát egy kis körültekintéssel rögtön fogtuk egy más professort — Szilágyi Gyulát, kinek tudománya, szorgalma mind nem használt annyit, mint az, hogy vitáz népfelkelő volt. Egy jó barátom megígérte, hogy ezeket a szép nép- felkelési napokat prózában megénekel, — de ime: Sz. Gy. azóta kandidátor lett s még egy strófat sem zengett róla az ő elmés kollegája, a kandidálás ugyan nem került nagy fejőrsébe. Alig ment ki, máris visszatért a bizottság. Gyenge konkurentia volt, de erős konkurrens akadt Szent- miklósi és óvári Pongrácz Géza, Liptóbol Csikba szakadt s alsófehérbé telepedett fiatal barátunk személyében, kinek egyéb hibája nincs is, minthogy nagyon fiatalon végezte a jurt és igen korán meghagyta magát beretváltatni, mint- hogy azonban az arvaszéki notáriusságot helyettes képpen oly jól töltötte be, ahogy egy modern jogászhoz illik, — jelzett fogatkozásait a közgyűlés ezuttal elnézte s meg- éljenzévrő — fel is eskettette. A vármegyeünél tehát most nincs mit keresni mást, mint „honorarius super honorarius” című díjtalan állomásokat. Hejh! régebben bányan keres- tük ezt is de megelégedtünk vele hosszu éveken át! pedig még a 21 kr tinta-penna pénzt sem adták meg. Az ám, de olyan professorokat nem is állít elő a mostani várme- gye, mint, a régi, — kikőt nemcsak §§-kat, hanem azok, böles használatát is jól meg lehetett tanulni ingyen ugyan, de jó szóval adták. Még az igazoló választmányt választ- ottuk meg a régiek személyeiben s azután reá hagyva a jó öreg Gáspár, hogy ha már választási elnök, hát szeressen szavazókat is a közigazgatási bizottság tagsági helyeire, — szépen eljutottunk a tervezett esombordi hid sűrűs és fontos kérdéséhez. No de erre külön sort kell keríteni s ezért jó lesz pihenni előbb.

(Vége következik.)

LEVELEZÉS.

Marosujvár, 1887. okt. 20.

Marosujvár nagyközösgé folyó évi október hó 19 én távozó „kedves papja” Fülel Sz. Lajos iránti tisztelettel jellel sikerült bankettet rendezett. Örömmel láttuk a résztvevők közt Juchó Ferencz bányatanácsos ural élén a főbányahivatali tisztikart, a más hivatalok tisztviselői és az előkelő polgárságot rang

híveit vigasztalta. Ő volt első sorban munkás, hogy a virágvasárnapi nagy romlás esztendejének nyarán, az el- pusztult templom valamennyire használható állapotba hozassék.

A megolvadt 3 szép harang részeit a romok és üszkők közül ő szedegettette össze, melyekből a követ- kező 1705-ik év tavaszán egy kis harangot öntetett.

Ő tette a fogadást híveivel 1704. nyarán, a vala- mennyire használható állapotba hozott templomban, hogy ők és utódaik ezen, valamint az 1658-ik évi pusztulás emlékére, ezek évfordulójakor isteni tisztelettel egybekötött gyászünnepeket tartanak. Ezen fogadástétel alkalmával mondott, szépen indokoló beszéde kéziratban megmaradt s később nyomtatásban is megjelent.*)

Bajcsi a virágvasárnapi katastrofája után csak igen rövid ideig élt. Az izgalom és lelki fájdalom annyira meg- viselték, hogy már 1705-ben meghalt. — A jó öreg lel- kész koporsóját, az ujonnan öntött kis harang bánatos hangja mellett nemcsak hívei, hanem Enyed város összes la- óssága kísérté ki. Nője Nagy Anna az egyház részére 20 és az egyház gyámalapja javára 10 m. forintot ha gyományozott. (Folytatása következik.)

Nagyenyedi szemle.

Husz év előtt hagytam el végképen a várost, az imádott szülőföld tőzsomszédját, hol tanuló éveimet oly boldogan töltöttem. Husz év előtt ismertem e városnak minden zugát, e városban minden jót, roszt, szépet, ru-

*) Lásd „Nagyenyed városnak két rendben esett égettetésének stb. rövid, de hiteles történetét”. Irta Dipsei Szabó István, Nagyenyed, 1838. Lásd „A Gyulafehérvár Nagyenyedi Bethlen-főtanoda története”. Irta P. Szathmári Károly.

és valláskülönbség nélkül; nemkülönben az ünnepeit egy távollévő lelki barátja dr. Szentpéteri Ns. Lajos Torda- megye főorvosát, — ki dacolva a mostoha időjárással, sze- mélyesen jelen kívánt lenni kedves barátja végbucsuvétele alkalmával.

Az egybegyűlt diszes társaság ez alkalommal nem- csak a távozó iránti fokozódott szeretetét mutatta ki rész- vételével, hanem egyszersmind kedélyes estét szerzett ma- gának, a mennyiben mind végig a legjobb hangulat uralkodott. A jókedvtől csak amugy sziporkáztak a szebb- nél-szebb felköszöntők, melyek során mig, egyfelől a tá- vozótól vettünk érzékeny búcsút, másfelől ez alkalmat felhasználva a szintén jelen lévő dr. Lukács Antal ide kinevezett lelkész urat, — ki rövid idő itt léte alatt finom modorával magát széles körben megkedveltette — örömmel üdvözöltük.

A kedélyesen mulató társaság nagy része csak a késő hajnali órákban távozott.

Az ünnepeit szombaton, azaz folyó hó 22 én fog végleg eltávozni Budapestre, a hová kísérje őszinte sze- rencs-kívánatunk és adjon boldog megnyugvást azon tudat, hogy bármily nagy lesz is a távolság, mely bennün- ket egymástól elválaszt, — azon szép napok emléke, melyek közelünkbe töltött, keblünkben élni fog és a barát- ság köteleke, mely minket hozzá fűz, mindig erős marad.

B. J.

VEGYES HIREK.

— **A honvédelmi minister köszönete.** Meleg hangú elismerésben részesítette a honvédelmi minister Kovács Gyulát Enyed város érdemes polgármesterét az ősi gyakorlatok alkalmával összpontosított csapatok elha- lyezése és ellátása körül „a leghazafiasabb buzgósággal, tapintattal és sikerteljesen” tanúsított eljárásáért, mely „meleg érdeklődés alkalmat szolgált arra, hogy megköny- nyítse és megszilárdítsa a polgári és katonai elemek közt ama benső, bizalmas viszonyt, mely minden időben egye- dül képes nagy és vállvetett munkára buzdítani e hazá minden polgárát.” — Örövendünk ezen teljesen kiérdemelt elismerésnek.

— **Nagyenyeden a szűret** a szőlősgazdák köz- megegyezése szerint, október 26-tól nov. 4-ikéig terjedő időközben történik, még pedig a rendkívüli időjárás miatt tekintet nélkül az eddigi szokás szerinti fordulókra s így mindenki tetszése szerint használhatja fel az időjárásnak netalán kedvezéseit. A károsodások megakadályozása végett azonban szigorubb felügyelet lesz a pásztorkokra s éjjel a szőlőkben járni tilos.

— **Megei választások.** Az október 15-én meg- tartott megyei közgyűlésen m. aljegyzőnek közfelkiáltással Pongrácz Géza választott meg, kiben a megyei tisztikar előretörő s jeles képzettségű erőt nyert, ki ezenkívül a társas életben is közkedveltségnek örvend. Közigazgatási bizottsági tagok lettek egyhangu szavazással: Barts F. b. Kemény G., Kis Bálint, Mohay S. és Szalánti L.

— **Eljegyzés.** Lieblieh J a k a b sz. a. hon- védhadnagy eljegyezte Bernáth A. földbirtokos kedves és bájos leányát G in a kisasszonyt Nagyesergeden. Áldás frigyökre!

— **Kinevezések.** Főispán ő mltsza C s u k a Do- mokos végzett jogászt jogyakorokká; továbbá dr. N a g y Albert nagyenyedi járási orvost a balázsfalvi járásba, dr. F a r n o s Árpádot a nagyenyedi járásba s egyszersmind m. kórházi alorvossá nevezte ki, ki eddig a kolozsvári Ferencz József egyetem belgyógyászai kórodájában tanár- ságát volt. Örövendős körülménynek tartjuk, hogy jele- sebb fiatal orvosink mindegyre több hajlamot mutatnak a vidéken megürülő orvosi állomásokat elfoglalni, s arány- lag kisebb központokon teljesíteni emberbaráti hivatásu- kat, mert ez által a vidékek jeles szakembereket nyernek, a nélkül, hogy az orvosokkal amugy is túltöltött nagy városok valamit vesztenének.

— **Az egyetemes konvent,** ez évben Budapestén jó össze. Az ülésezések november 19-én kezdődnek.

ismertem itt minden embert, tanáraitól kezdve le a vén „cipősig” s a szépségversenyen soha nem pályázó Csikainéig.

Azóta sok változott Enyeden. A forradalom gázos emlékeit, az égremeredező füstös falakat, kéményeket az emberi szorgalom és a haladó izlés kicserélte és kijavi- totta. Az utcák ma már a legkellemesebb benyomást teszik, a melyeket emel az üzletek sokasága és kiraka- tainak szolid izléssége.

Minden megváltozott.

Csak az emberek maradtak a régi szeretetreméltók. Nekem ugy tetszik, mintha minden enyedi ember test- vőrem lenne.

Husz év alatt bejártam Magyarországnak 125 váro- sát, és Európa legnevezetesebb helyeit. Ezekről és e husz évről naplót vezettem, melybe beirtam megjegyzéseimet, hogy el ne felejtsem. Nagyenyedről sohasem irtam nap- lót, mert itt a legjelentéktelenebbnek látszó momentumot sem tudnám elfelejteni soha. Még arra is emlékszem, hogy Mária-kónak hét éves koromban két pengő krajczár- ral szőlő áraban adása maradtam és azt soha meg nem fiztettem. Mária-kóval ma is jó viszonyban vagyunk, mint voltunk régen. Majd mindennap beszélünk együtt. És várom, hogy mikor kéri a két pengő krajczárt. Hajdan így kiabált rám: „Ne csipdesd végig azt a szőlőt, te haplász!” Ma meg azt mondja — a nélkül, hogy magam- nak meg tudnám magyarázni — „Csökölöm kezét nagy- ságos ur.”

Nagyságos az ördög!

A megyeházán nemzeti színű zászló leng. Kérde- zem, hogy ez mit jelent s felvilágosítanak, hogy ez a

igeni
a köz
túzte
Kozme
Mály
konku
valósz

lédi
mind
kivánu

borgba
család
zött A
s meg
herceze
gyon
gyógye
el ma
szetese
gyakra
alkalor
nem n
dulni:
felórán
engede
való v
kifogy
milyen
millió
„Nem

köthár
ország
riunho
dielez
voltára
szépt.

a köve
már az
melyen
Itt a
tönkre
a jelen
kezeté
tonság
ális ta
az „u
szabad
teszi.
tel nél

rőgtön
hogy
ült ajk
és éle

szónok

bátran
goru p
nek g
mind
nak ol
legyen
demok
állanak
czia —
polczra
hőjéz,
lokára

látni n
hírve
én is

mathe
retesen
Gáspár
azt a
minder
gezett
k a l a

tem el
nyomá
Azí go
retet,
egyszer
hallani
beisme
még t

tovább

és jog
érdéke
áll sze
hallja.

CSARNOK.

Egy népfelkelő tragoediája.

(Folytatás.)

„Hajthatatlan Párcák, ne izzetek velünk csalfa játékok! kiáltják; hát csakugyan az van megírva a sors könyvében, hogy ez a vén higvelejtű harczmezőre menjen! — Oh örök bölcsesség forrása, Minerva, oh menyey világosság kiapadhatatlan kutfeje, Apolló, világosítások meg szent orozátokat ez ügyefogyott emberen és sujtások a sötét Tartarus kárhozatos mélyében, azokat, kik öröngésének tápot adnak!”

Szegény, együgyű felesége csak kezeit tördeli vagy a haját tépi; majd a táblánumba, a házi istenek csarnokába megy két nyomorék fiával, kik ruhájába kapaszkodva botorkálnak utána, s oly szívzakadva kéri segítségüket, hogy, ha érezből nem volnának, talán ők is megindulnának; majd lisztet, mézet, gyümölcsöt s más-nemű ételeket rak elébbök, szent fejüket szebbnél-szebb virágokkal koszoruzza; a két gyerek nyalábra fogja az apróbbakat s úgy mártogatja isteni arcukat a lisztbe, mézbe s aztán borba, — olykor magok is megkóstolják, hogy a jámbor Penateseknek étvágyat csináljanak...

Egyszerre nyílik az ajtó s a két anyós nagy robajjal tör a szentek szentébe, az eladó lányok kíséretében. Kezdeiben bámulva állanak meg e sajtóságos vallások cselekmény láttára, aztán önkéntelen kaczajra fakasztja a lisztet, mézrel eléktelemtett istenségsport s a három együgyű lélek szent burgolkodása. De a harag s elkecserevés csakhamar visszavívja jogait: szemrehányások, szitkok, átkok váltják fel az áhitatot.

„Dejzen, nem adok én nektek még egy borsószeget sem többet, ti tehetetlen ércdarabok, kik soha egy kérésemet sem teljesítettétek!” mondja az egyik.

„Le azokkal a koszorukkal érdemelten fejtekről, ha férjet nem adtok;” kiáltja a lányok korolmányos.

„Ki innen meg nem érdemelt helyetokről, ha annak a szerencsétlen embernek eszt meg nem őrizték!” — rikoltja a hevesebbik anyós.

Az ítélet ki van mondva: a hasznavehetetlenné vált isteneket száműzik a család szentélyéből, eladják s másokat, szolgálata kézbőlket vásárolnak, kik a nekik adott áldozatokért jobban fizetnek.

A három árva lélek halálra ijedve vonul egy szegelyetbe s minden perczben várja a menyörgő Jupiter bosszú villámaint e vakmerő szentségtörésért.

Az udvarból lelkes örömiriald hallszik a terembe. Lámia épen most fejezte be csapathoz intézet lelkesítő beszédét. Ez még jobban dühbe hozza a lázongó asszonynepet.

Nó várjatok csak, kiáltják, csinálunk mi nektek mindjárt kedves meglepetést. Elő szolgák, szolgáló leányok! fogjátok meg ezeket a rokkant isteneket, vigyótek épen az udvar közepére, hadd gyönyörködjenek ők is azokban a légytöbökben!”

Szolgák sehol... csak a szolgáló leányok jelennek meg az asszonyi parancsszóra.

Hát a szolgák? kiáltják dühösen.

Azok az ur parancsának engedelmeskednek, az ugrókat itatják, lón a felelet.

„Sebaj! Majd segítünk mi is, de ezeket itt nem hagyjuk.” S azzal sorban kivonszolják a kegyvesztett istenségeket; elől a nagy menyörgőt, utána kedves élet-párját, a családi és asszonyi titkok fő-fő bizalmasosát aztán a szögfűrtű Apollót, a bagolyszemű Minervát s más apróbb geniusokat.

Az istenfélő Lámia s az ugróknak kiesik a borral telt pohár kezéből e borzasztó istensértés láttára... majd térdre borulnak a mézes lisztől neveltségeseen sármalmas kinézésű églakók előtt, hogy ne sujtások őket is retentő haragjokkal.

A jámbor szobrok mit sem szólnak az esedéklők szavára, de annál nagyobb lármával közeledik a guzalyokkal, dorongokkal, seprükkel fölgyverkezett asszonyi had s mielőtt az ellenség eszmélhetne, hatalmába keríti a félrerakott lánzsákat, állásbe teszi magát, a megrómuló Lámia bekeríti, feltétlen megadásra kényszeríti s minden kapálódzása daczára, az atrumba hurczolja s az ajtót rázárja. Az ugrók eltsztultak.

Az elbusult honfú kinós kétségbeesésében már-már öngyilkosságra gondol... midőn egyszerre isszonyu csattanás rázkódtatja meg az épületet: a nagy menyörgő záporözön bocsát a meggyalázott Penatesekre. — Ez menté meg Lámiait. Az asszonynepe mely egy pár órávalelőbb semmitől sem riadtott vissza vak dühében, most abban a hitben, hogy az istenek hasonló haragja jött fejére, rémséges sivalkodás, jajkiáltások között rohan a szobrokhöz, visszahurczolja jogos helyükre, Lámiait szabadon bocsátja s im már örömet belenyugszik sorsába, csakhogy az istenek haragja megszűnjék.

Most még ők biztatják: „menj, menj édes Lámia! menj drága atyánk, de ne felejtél el szegény gyermekeidet!”

Meg van a családi béke. A kik még az imént hadi lábón állottak, most könyezve borulnak egymás kebelére s az öreg népfelkelő hős maga jár elől a megsértett Penatoknak nyújtandó áldozat elkészítésében. Aztán nagy nehezen visszaédesgetik az ugrókat is, visszaadják az elkobzott fegyvereket s a szent frigyét nagyszerű lakomával fejezik be. A zápor is ellállott s Jupiter ismét szeliden engesztelődve mosolyog, óriás kék arczával — megtért gyermekeire, kiket ez alkalommal az ő dícső fia a biztató, szivderítő Bacchus vett különös pártfogásába.

(Folytatása következik.)

Felelős szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KAROLY

SZILÁGYI FARKAS TÖRÖK BERTALAN

Kiadó-tulajdonos WOKÁL JÁNOS

— **B. Kemény Gábor** ö mgu lemondván a magyar-igeni választó-kerületben nyert képviselői mandatumáról, a központi választmány az új választást november hó 3. tüzte ki. Választási elnökül Veisz Tádé, helyettes elnökül: Kozma Gyula, jegyzőül Tanczos János, helyettes jegyzőül Mály Sándor választattak meg. Ugy halljuk, hogy többen konkurálnak a képviselőségre, legtöbb kilátása azonban valószínűleg b. Kemény Gézának lehet.

— **A rétyi egyházköztség**, mult vasárnap, Czeg-lédi János, kisenyedi ref. papot, papjává választotta, mind a választóknak, mind a megválasztottnak szerencsét kívánunk.

— **A hol a czár hatalma megszűnik.** Fredensborgban, hol jelenleg a czári család, mint a dán királyi család vendége idózik, kanyaró útött ki a gyermekek között A dán trónörökösnek négy gyermeke van kanyaróban s megkapta a bajt a czár két gyermeke is, György nagyherczeg a Xaina nagyherczegnő. A czári gyermekek nagyon rakonzátlanul viselik magukat; arról például, hogy gyógyosert vegyenek be, vagy hideg borogatást tőrjenek el magukon, mitem akarnak hallani. Az ápolók természetesen nem birnak velük szemben tejtatalommal s így gyakran nem tudnak mit tenni velük. — Midőn egy ily alkalommal mindent elkóvettek, a mit lehetett s hiába — nem maradt más hátra, mint a legfőbb hatalomhoz fordulni: magához a czárhoz. A minden oroszok ura jó félórán át szigorról, szelidséggel megkísérlé a betegeket engedelmessegre bírni, — de midőn mindez hiába való volt, behívtá a nevelőnt s azt mondá: „Én már kifogytam a türelemből; nem birom tovább. Képzelhéti, milyen furesán éreztem magam, a mikor nekem, a kinek milliók engedelmeskednek, az egyik gyerek azt mondja: „Nem akarom!”

— **A veszedelmes szembetegség**, a szemesés körhartyalob még pusztít Brassó megyében. A brassói országos szemgyógy-intézet folyamodott belügyminis-teriumhoz, hogy a gyógyidény meghosszabbítását engedélyezze. A belügyminister tekintettel a járvány veszélyes voltára, meg is engedte, hogy az intézet a gyógyidényen szept. 30-án tul is nyitva tartassák.

— **Nines többé petroleum robbanás.** Levelezőnk a következőket írja: Mindenki tudja, mennyi bajt okoztak már az eddig alkalmazásban volt lámpák. Alig van nap, melyen egy vagy más helyen szerencsétlenség ne történe. Itt a lámpa felrobbanása következtében a vagyon megy tönkre, míg másutt akárhányszor ember életet is követel a jelenleg használatban álló lámpa, melynek primitív szerkezetével az ember és a vagyon egy pillanatig sincs biztonságban. Most azonban egy ép oly célszerű, mint zseniális találmánnyal e bajon végleg segítettek, a menyiben az „univerzális biztonság lámpa” (Siemang szabadalma) a petroleum-robbanást teljesen lehetetlenné teszi. Ez új lámpa hivatva van a régi rendszerű és kivétel nélkül robbanás és tűzveszélyes lámpákat kiküszöbölni,

rögtön kezdődő megyei közgyűlést hirdeti. Megvallom, hogy mikor a gyűlésterembe beléptem, bizonyos mosoly ült ajkamon. Előre képzeltem, hogy milyen kis városias és élezlapokba való szónoklásokat fogok én hallani.

De bezeg kiábrándultam mindjárt. Csupa elsőrendű szónok, a legmodernebb világ nézettel.

Az elnököl főispán úgy vezette a tanácskozást, hogy bátran odaállíthatnák a képviselőház elnöki székébe. Szigorú pártatlanság, mély belátás, a szőnyegen levő kérdések gyors és könnyű áttekintése, biztos lebonyolítása; mind azok a tulajdonságok, a miket nekünk demokratáknak oly jól esik látnunk a mágánoknál. S közbe vetve legyen mondva — ez onnan ered, hogy a mágánok a demokraczia előtt, e tekintetben nem a legjobb hirben állanak. Igen sok mágán van, — így tartja a demokraczia — a kit csak születése helyez egy ilyen kiváló polczra. S hogy elhitesse odavalóságát: a társaságban fenhéj, érezteti rangját, affektálja a bölcsesét, szóval a homlokára ragasztja nemesi koronáját.

Ismétem, oly jól esik aztán egy olyan mágánst látni nagyfontosságú funkciója közben — mint a mi hirneves főispánunk, hogy az ember a teremben — mint én is — valósággal áradoz a boldogságtól.

Hátha még aztán beszélni halljuk a tudós alispánt, az ő matematikai világosságával; a főjegyzőt az ő lelkiismeretesen áttanulmányozott aktái közül, az öreg és fiatal Gáspárt stb. Ha megfigyeljük az egész gyűlést s látjuk azt a nemes érdeklődést a közügyek iránt — a megye minden fiában: bocsánatot kérünk a könnyelműen előlegzett mosolyért s önkéntelenül suttozjuk: — le a kalappal.

Életemben sok szónokot hallottam és sohasem felejttem el a bihari alispánt, a ki rám a legfrappánsabb benyomást gyakorolta az ő genialis szónoki képessége által. Azt gondoltam, hogy magyaros zamat, lángoló hazaszeretet, a szónoklat művészetének elmás hatalma, mélység, egyszerűség és világosság dolgában soha többé nem fogok hallani még megközelítőt sem. És most kénytelen vagyok beismerni, hogy Kemény Géza báró az említett alispánt még tul is szárnyalja.

Ime megint egy mágánst zseni. — Menjünk még tovább.

Splényi Henrik báró oly intenzívással, oly logikus és jogi isperetkőrével kél védelmére ügyének, a főiskola érdekében, hogy az ember elfelejti, hogy egy aggyastánnal áll szemben, hanem azt hiszi, hogy E ö t v ö s Károlyt hallja.

Ujra egy mágánst.

a személy- és vagyonbiztonságot fokozni és a lámpák által történő szerencsétlenségeknek véget vetni. Nem szándékunk e lámpák szerkezetét részletesen leírni, csak azt hangsúlyozzuk, hogy azoknál a robbanás veszélye még ha magas helyről leesnek is ki van zárva. Szerkezeténél fogva még a legolcsóbb petroleum is szagtalanul ég benne és kisebb olajfogyasztás mellett nagyobb világosságot ad. Tisztántartása rendkívül könnyű és az olaj az utolsó cseppig bűz nélkül ég ki belőle. A kinek családja jóvalta szíven fekszik, az ne tőrjön más lámpát a házában, mint ilyet, vagy szerezzon magának legalább ily új egőt, mely minden nagyságban kapható. E lámpák magyarországi főraktára Budapestben van Zahn J. G. örököséinél Károly körút 9 sz. Az ausztriai főraktár ismét eladók részére Breden A. czegnél Bécshen van Wollzeile 14. sz. alatt.

— **A nép zseborája.** A „Budapesti Sürgöny” írja. Rendkívül érdekes a verseny, mely jelleuleg az óragyártás terén észlelhető és melyet az ugynevezett „Waterbury-zseborák” bevezetése hazánkban idézett elő Hottelmann A. jóhírű budapesti szerszám gép és olajkereskedő (váci körút 28) néhány héttel ezelőtt a fent nevezett órák terjesztését hazánkban megkezdte, valóságos forradalmat idézett vele elő nemcsak a közönség körében, mely a rendkívül olcsó (6 frt 50 kr) nagyon tetszetős külsejű és kiütőszerkezetű, pontosan járó és fehér színét megtartó állanyezüst órákat, erősen vásárolta, hanem különösen az órákereskedők és órásköz közt is, kik a veszélyes versenytárostól megijedve, csakhamar nekiesetek és kigyót-békat kiáltottak reá. Azt is megtették, hogy olcsó, ugynevezett svájci óráknak árát a minimumra redukálták, csakhogy a közönséget a Waterbury órák vásárlásától olcsóbbítsák, de ez sem használt, mert a közönség belátta, hogy egy jóhírű budapesti czeğ jóállása legalább is ér annyit, mint egy vidéki órásé. A nevezett czeğ három évi kezesseget vállal az általa eladott óráért, csekélyebb javításokat, melyek sokkal ritkábban válnak szükségessé, mint bármely más óránál ingyen eszközöl és egy új rugóért, mely minden órásnál, 1 frt 50 kr — 2 frt, csak 35 krt számít úgy, hogy egy esetleg néhány évi használat után véletlenül megromlott órának javítás czeğjából való beküldése még a legtovábbi vidékről is kifizeti magát annál inkább, mert vidéki órás csak elrontná. A fővárosban rendkívül keletük van és nagyobb üzleii, nyomdai gyári és ipartelepek, testületk és társaságok tucatszámra vásárolják ez órákat, melyek rövid idő alatt minden más, kétes értékű, olcsó órák kifognak szorítani.

— **A deési kiállítás.** Deésről írják október 19-ről. Tegnap este tartott meg az erdélyi gazdák vándorgyűlésének zár ülése, mely többek közt elhatározta, hogy sürgős kérelemben fogja felhívni a földművelésügyi ministert arra, hogy a szőlőknek az erdélyi részekbe való behozatalát tiltsa be azon okból, mert így a phylloxera a legnagyobb valószínűséggel behurczoltatnék. A kiállítás jurye bevezette már a kiállított gépek és termények megbíralásának munkálatait.

S ha kimerítő tudósítást akarnék írni, fel kellene sorolnom mind a szónokokat, Zeyk Dániel országgyűlési képviselőtől, ki csak a gyűlés miatt utazott le Budapest-ről, Kovács Gyula oly paratlanul népszerű polgármesterrüktőlTörök Dánieltől a szavazó tagok legutolsójáiig.

Most értem Enyed emelkedését, a megye területének példás rendjét, fegyelmét; most értem főispánunk hirnevének létjogát s a trónörökös ő fenésége előtt való különös kedveltségét. Most értem, hogy Alsófehérmegyében mért lehetetlen a korrupezió.

A színészek e héten távoztak el körünkből. — Az igazgató az utolsó előadás alkalmával szinlapján egy pár köszönő sort intéz a közönséghez s bucsuszavait így végzi be: „isten tartsa meg önöket!”

Mindenek előtt köszönjük ezt az ő magyaros jó kívánást, de ki kell jelentenünk, hogy a köszöntésnek ezt a formáját csak a maga helyén tudnók kellően méltányolni s jelen eszében, a midőn Csóka ur egy nagy és díszes közönséghez szól, e köszöntési formát — a legenyhébben szólva, — modortalanságnak kell neveznünk.

Egyebekben pedig — a tenni dologtól eitekintve — köszönet önnök Csóka ur, hogy egy olyan kitünő társutatot hozott hozzánk, mint az öné s köszönet a sok élvezetért, a mit egyes tagjainak igazi művészeté nyújtott. A köszönettel mi sem akarunk adósok maradni.

Es hogy a részleteket kikerüljem, csak B. Balog Etelt említem. Nagyenyed szinpadán a drámai szende szerepekben még soha nagyobb művészi tehetség meg nem jelent. Balog Etelnél e szakmában ma csak egy van, a ki nagyobb s ez — P. Márkus Emilia.

Balog Etelnek azonban van egy nagy előnye Márkus Emilia felett, oly becses előnye, a mely őtet e tekintetben valósággal királynővé teszi. Ez előnye pedig a haligatás b a n rejlik. Sohasem volt fogalmam ilyesmirtől, hogy valaki annyira keresetlen jellemzettséggel, filozofiai mélységgel és mégis minden felesleges sziczoma nélkül tudja — haligatni a partnersét, mint B. Balog Etel.

A ki Balog Etel fenkölt és nemes művészetét nem élvezte, annak fogalma sincs arról, hogy mit vesztett.

Kifogyva a térből, még egy pár szót.

A hányzser rokonaim meglátogatása czeğjából — úgy mint most is — Enyeden megfordulok, a szerkesztő urak szives engedelmevel szemle-iratimat folytatni fogom.

Solymosi Elek.

Árverési hirdetés.

Az abrudbányai kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság által közlése, hogy a kir. államkincstár végrehajtató CULDA SIMON hagyatéka végrehajtást szenvedett elleni 28 ft 45 kr tőke ennek 4 ft 70 kr. eddigi és ezután költések és járuléki behajtása végett abrudbányai kir. járásbíróhoz tartozó Buesum községi 534. sz. tjkben foglalattal 1-9. rendszám alatti, 536 ft becsértékű ingatlan és tartozékai 53 ft 60 kr kikiáltási árban Buesum községben a község házában megartandó nyilvános bíró árverésen

1887. évi november hó 26-án délelőtt 10 órakor becsáron alól is a becsár 10%-át a bíró kiküldött kezéhez leendő előleges letétele mellett elfognak adatni.

Vető köteles a vételárnak felét 15 nap alatt, másfelét az árverés jogerőre emelkedésétől számított 3 nap alatt és ugyan azon naptól számított 6% kamataival együtt a gyulafehérvári kir. adóhivatalnál a 39425. sz. igazságügyminiszeri rendelet értelmében lefizetni.

A kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság.

Abrudbányán, 1887. évi július hó 29-én.

László József m. kir. aljbíró.

Vendéglő-megnyitás!

Van szerencsém a nagyérdemű közönségnek tudomására hozni, miszerint a **Habermán János** által kibérelt Nagyenyed város tulajdonát képező **„NEMZETI SZÁLLODA”** vendéglő helyiséget, egészen ujjonnan berendezve, **folyó évi október 6-án megnyitottam.**

Reggeli, villásreggeli (kis adagokban is) izletes ételek, finom csemege és asztali borok jutányosan kaphatók.

Csinosan berendezett szobáim olcsó árban rendelkezésre állanak a nagyérdemű közönségnek.

Főtörökvesem leendő pontos és olcsó kiszolgálás által a nagyérdemű közönség becses bizalmát kiérdemelnem.

Szíves látogatásért esedezve maradtam

Nagyenyeden, 1887. október 7-én

alázatos szolgájak **DOBOS G. JOZSEF**, vendéglős.

En, Csillag Anna

185 etm. hosszú óriási Loreley-hajammal, melyet az általam föltalált kenőcs 14 havi használata után nyertem, mely megakadályozza a hajkihullást, elősegíti a hajnövekedést és erősíti a hajbort, uraknál elősegít egy teljes erős szakálnövekedést, rövid ideig való használat után a hajnak, valamint a szakálnak természetes színt és sűrűséget kölcsönöz és megőrzi a korai őszüléstől a legmagasabb korig. Egy köcsög ára 50 kr, 1 ft, 2 ft. Postával küldés naponként a pénz előleges beküldése, vagy postautánvétel mellett az egész világra.

CSILLAG és TÁRSA,
BUDAPEST,
király-utca 26.

16-20

Az alkalmatlan és ártalmas

FOGKÓ

Dr. POPP J. G. es. kir. udvari fogorvos hírneves

növény fogpor

használatát által a legkönnyebb módon eltávolítottatik.

E szer akként tisztítja a fogakat, hogy ennek minden-napi használata által nemcsak az annyira terhes fogkő távolítottatik el, hanem fehérségében, mint finomságában mindinkább gyarapodik.

Egy iskátulya ára 63 kr o. é.

Harmincz éven át jónak bizonyult ANATHERIN SZÁJVIZ.

Dr. POPP J. G.-től es. kir. udv. fogorvos

BÉCS, I. Bognergasse 2.

Gyökerező gyógyszer mindennemű fogfájás ellen, — ugyanint a szájrég és a foghús mindennemű betegsége ellen. Jónak bizonyult öblögető víz az idült torokbajoknál és Dyptheritisnél, megkönnyíti a fogjövést a gyermekeknek és nélkülözhetetlen az ásványvíz ivóknak. 1 nagy palack 1 ft 40 kr, 1 közép 1 ft, 1 kicsi 50 kr.

ANATHERIN FOGPASTJA üvegszalenczékben 1 ft 22 kral, jónak bizonyult fogtisztító szer.

ILLATOS FOGPASTJA. Rövid használat után vakító fehér fogak, a fogak természetes és műfogak ápolására és a fogfájás megszüntetésére, darabja 35 kr.

FOG OLVÁSA igen gyakorlati s a legbiztosabb szer a yukas fogaknak önolmozására. Ára dobozonként 1 ft

a dr. Popp orvosi növényzappan

kitünő pipere-szer, a sömör kúteg, a májfolt és szepő ellen, a tiszta de arcbőr előmozdítása és fenntartására, az atka, pörsekesi tisztátalan arcbőr, kellesek ellen, darabja 30 krajczár.

A hamisított Anatherin szájvíz — a vegyelem zés kimutatása szerint s az egészségre nézve ártalmas keverékek közül van készítve, miért is annak vételétől óvakodjunk

A t. közönség felkérte világosan Popp es. k.

udvari fogorvos-féle készítményeket kérni, s csak az olyakat fogadni el, melyek saját védjeggyel vannak ellátva.

Bécsben, Budapesten és Innsbruckban több hamisíté és elárúsító újból érzékeny büntetésre ítéltetett.

Kapható: Nagyenyeden Varró F. gyógy., Kovács J. gyógy., Marosújvárt Ersekújváry S. gyógy., Toroczkón Veress St. gyógy., Tövisen Slatkovich H. gyógy., Verespatakon Moldován L. gyógy., Abrudbányán Römetsi Ig. gyógy., Gyéresen dr. Tomcsik J. gyógy., Felvinczen Kosa St. gyógy., Tordán Trajanovits G. gyógy., Valits S. gyógy., Wolf és fia G. gyógy., Feketehalom Rómer A. gyógy., Balázsfalván Schiessl K. gyógy., Zalatnán Nagy K. gyógy., Radnóti Seney K. gyógyezérszél

GEISZLER AGOSTON

városi, iskolai és kereskedő kertész
MAROSUJVÁRTT.

Ajánlom az őszi ültetésre saját termesztési nemes GYÜMÖLCSFAIMAT, ugymint: almák, körtvék, szilvák, cseresnyék, meggy, őszi barack és diófák; összesen 3000 drb, ezek mind magas-törzsű, erős, kiterjedt termőképes koronával 1 drb 50 kr, 100 drb 45 ft; pulya gyümölcsfák, mint almák, körtvék és kajszin barack, 600 drb, ezek a pulyafák csak két éves nemesítés, ebből 1 drb 35 kr, 100 drb 30 ft; nagy gyümölcsű egres és veresszőlő, ebből 1 drb 10 kr, 10 drb 80 kr; nagyféle málna 10 drb 40 kr.

Többféle díszfák, bokrok, u. m. szomorú fűfák, olajfűfák, vadgesztenye, parablü akác stb. Pulya, 600 drb 3 éves fenyőfa, kétszer átültetve biztosan megfogandó, a fajok pinus, Szilvesztris Lara és Stobus, 2000 drb. Crátoegus (Galagonya) egy évesek, meglehetősen erős, a legjobb anyag eleven kerítésnek, 1000 drb 6 ft.

Különösen hátkörödom b. figyelmébe ajánlani az én szép és jó „rózsa-választékomat,” csak a szebb régi és új fajokból, magas és törpetörzsű, koronásfák, minden osztályból, mint Remontant, Burbon, Thea és Noiset, választék szerint 1 drb 50 krtól 1 frtig. Ezek 1, 2, 3, éves koronákkal. Szomorú rózsák 3-4 méter magas, 2 és 3 éves koronákkal, 1 drb 1-2 ft.

A szomorú rózsák három színben vannak, mint piros, fehér és rózsaszín.

Futó rózsák többféle színben 3 évesek 1 drb 30 kr, továbbá nemes gyökerező pyramidális rózsák több színek és fajokban, 1 drb 50 krtól 1 ft.

Megjegyzendő, hogy a rózsák egészséges és szép példányokban kaphatók,

Bővebb felvilágosítással levél által is kész-séggel szolgál

alázatos szolgálja
Geizler Agoston.

Sz. 1172-1887.

ju.

Árverési hirdetés.

Alólrít bíró kiküldött az 1887. évi 60. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a

BRASSÓI kir. törvényszék, mint váltó bíróság 1887. évi 3664. sz. végrehajtást rendelő és a balázsfalvi kir. járásbíró 1002/87. sz. alatt kelt kiküldetést tartalmazó végzésével dr. FEJEVARI ADOLF ügyvéd által képviselt fogarasi TAGLICH JÓZSEF felperes részére, balázsfalvi PONGRÁCZ SIMON és PONGRÁCZ GERGELY alperesek ellen 550 ft követelés és járuléki erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alpereseknél lefoglalt és 1040 frtra becsült ingóságokra a fent idézett számú végzéssel az árverés elrendeltetvén, annak s a felülfoglaltatott követelése erejéig is a mennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna alperesek Váza községe határában levő tanyájukon leendő megtartására határidőül

1887. évi október hó 31-ik napján délelőtt 9 órája

tűztetik ki; a mikor a bíróság lefoglalt szarvasmarhák és lovak s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénz fizetés mellett s szükség esetén becsáron alól is elfognak adatni.

Felhívotnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vétel-árából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez tartanak jogot s mennyiben részükre foglalás korában eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéséig alólrít b. kiküldöttnek vagy írásban beadni, avagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő a hirdetésnek a bíróság tábláján ki-függesztését követő naptól számítatik.

Kelt Balázsfalván, 1887. október 16-án.

Mátyás Sándor
bíró. kiküldött.

Brázay Kálmán sósorszesze

Kitünő háziszér
csusz, szaggatás, fagyás,
fog- és fejfájdalmak,
szemgyengesség, benulá-
sok stb. ellen. A leg-
jobb fog és szájtisztító
szer. Fejmosásra nagyon
ajánlatos és elterjedt, kü-
lönösen ajánlatos a ke-
nőgyuró gyógy módra
(massage.)

Ára a kis üvegeknek 40 kr.
a nagyobbiknak 80 kr.

Brázay Kálmán sósorszesze

FIGYELMEZTETÉS!

Mivel sósorszesz készítményem — kelendőségénél fogva — sok utánzásnak van kitéve, elhatároztam, hogy azokon czimjegyeimre kék nyomtatban saját házam külső alakját veszem föl, védjegyként. A palaczkok és a dugók olomkupakjai czéggelíratommal vannak öntve.

Védjegy 319. és 320 szám.

Brázay Kálmán sósorszesze

Nehogy a közönség gyenge utánzatok által félrevezethető legyen figyelmeztetem, hogy palaczkaim czéggelíratommal vannak öntve és az itt látható védjeggyel ellátva. Használati utasítás mellékeltek.

Brázay Kálmán sósorszesze

POZDECH JÓZSEF UTÓDAI

THURY JÁNOS és FIA

I. magy. fuvógyár, harang és ércöntőde, szab.

harangfelszerelés- és nagyszerkovácsság.

GYÁR:

— BUDAPEST, —

KÜLSŐ VÁCZI UT 44. SZÁM ALATT (AZ OSZT. MAGYAR ÁLLAMVASUT INDÓHÁZA KÖZELÉBEN.)

RAKTÁR: BUDAPEST, VI. GYÁR-UTCZA 22. SZÁM.

Elvállalunk minden nagyságu ha-rangok öntését, azok szab. rendsze-rünk szerinti felszerelését, régi mo-dorra szerelt harangok átszerelését és minden e szakmába vágó munkát, a legjutányosabb árban.

A P o z d e c h-féle harangfelszere-lési rendszeren lényeges javításokat eszközölve e felszerelésünkre 1884. ápril havában szabadalmat nyertünk, harangjaink most mind a mellett, hogy egészen kilendülnek, oly könnyü

járatauk, hogy pl. egy 40 mázsás harangot egy 12 éves gyermek minden megerőltetés nélkül kezelhet, harangjaink használat alatt a toronyban legesekeleyebb rázkódást sem idéznek elő. Ajánljuk kovácsolt vasból készült harangállványainkat. Előnyük, hogy vasállványon függő harangok hangja sokkal terjedelmesebben, csengőbben ömlik ki, mint a faállványon elhelyeztet-kék, tűzveszély esetén pedig a harangok mentve vannak a lezuhanástól. Ajánljuk a legjobban ké-szült fuvó és tábortüzhelyeinket, üllők, satuk, furógépek, ugy minden kovács, la-katos és rézműves szerszámainkat és különösen szolid gyártmányu emelő hévéréinket.

Költségvetések és képes árjegyzékek ingyen, bérmentve.

6-6